

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Cvrsvs Theologici ...

Ea Brevitate Conscriptus, Qvam Tot Tantarvmqve Rervm Amplitudo Et
Varietas Patitvr ...

Quas Prima Pars Et Prima Secundæ Divi Thomæ Complectvntvr -
Qvæstiones Insvper Ad Mores & praxim spectantes, quæ peculiarem cum
Scholasticis habent connexionem, declarantur

Carleton, Thomas Compton

Leodii, 1659

Dispvatio XX. De comprehensione Dei.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13718

SECTIO QUINTA.

Inferuntur quedam circa visionem
claram unius predicati in Deo,
non alterius.

I.
Visio clara
omnes Dei
perfectiones
objectivus
non repræ-
sentans, non
est beatifi-
cans.

INFERO primò: Visionem illam intuitivam, quæ ita præcinderet ex parte objecti, ut repræsentaret unum Atributum sine alio, Essentiam sine Atributis, hæc sine Essentia &c. non fore beatificam. Ita Vasquez l. p. d. 13. cap. 2. Agid. Præsentatus, affirmans esse communem sententiam. Ratio assertionis est, quia sicut beatitudo objectiva est bonorum omnium aggregatio, seu id quod bona omnia complectitur, & consequenter ex se aptum est mentem plene satiare, ita formalis beatitudo debet esse expressa illius cognitio sub ratione explicita summi boni, omnem in se perfectionem simpliciter simplicem complectentis. Unde cognosci debet Deus ut æternus, omnipotens, secundus, &c. Quare cum certum apud omnes sit, nullam de facto dari visionem Dei non beatificam, certum etiam esse debet, nullam esse quæ omnes Dei perfectiones clarè non intueatur, licet alia plures, alia pauciores in Deo creaturas repræsentet.

II.
Latius patet
visio intuitiva,
quam quidditati-
va,

INFERO secundò: latius patere visionem intuitivam, quam quidditativam: cum & oculus corporeus intuitivè objecta sua repræsentet, quæ tamen visio propriè quidditativa non est; nec enim ex vi huiusmodi visionis præcisè dicere possumus, utrum albedo sit accidens inherens subiecto, potens produci per actionem eductivam, & alia huiusmodi. Quod etiam de actibus intellectus, ad actus sensuum immediatè subsequentibus dicendum videtur: esto namque actus intellectus cognoscens albedinem, qui comparatur ex visione albedinis, cognoscat illam per proprias species albedinis, non tamen est quidditativa ob rationem iam dictam. Cognitio ergo quidditativa Dei, illa sola est, quæ omnia eius predicata intrinseca clarè repræsentat; quæ autem solum unum vel alterum exprimit, esto clara sit, & intuitiva, non tamen quidditativa Dei, sed

Quæ Dei co-
gnitio sit
quidditati-
va.

ad summum, secundum quid, seu illius particularis prædicati: ut enim visio alicujus objecti sit quidditativa, ita integrè & expressè illud repræsentare debet quoad intrinseca, ut ex vi illius dicere simpliciter possit intellectus, quid res illa sit.

Quæres: quando Relatio sola videtur, non visâ Essentiâ, per quam speciem videatur? nec enim potest Essentia, vel Omnipotentia, gerere tunc munus speciei, cum non cognoscantur, ut supponimus, sed sola Relatio: nec etiam Relatio concurrere potest ad actum illum visionis; Relationes enim non sunt operativæ ad extra, hoc quippe proprium est Omnipotentia. Ad hoc, responsum est suprâ, Disp. 15. sect. 2. num. 8. 9. & decimo, ubi dixi, non Relationem, sed Omnipotentiam, tanquam commune Atributum omnium instrumentum, visionem illam producere.

Hinc constat, quo pacto species in ordine ad visionem intuitivam unius Atributi dari possit, sine alio, aut Relationis, sive etiam Essentiæ in Deo: Deus enim, cum concurrat cum intellectu beati per se immediatè instar speciei liberæ, præbere influxum ad actum potest, quo hoc vel illud Atributum, aut prædicatum repræsentetur sine aliis. Quod etiam facere potest Deus, si nolens per se concurrere, substituat loco sui speciem impressam; producere enim potest speciem, quæ peculiariter sit productiva hujus actus, non alterius.

Quæres secundò: Utrum Deus præcindat? Inprimis, mediatè videtur Deus præcindere: videndo enim actum creatum præcindentem, illud solum objectum ex vi illius actus videt, quod illi respondet: sicut intuenso actum qui repræsentat solum Petrum, videt ex vi illius actus tantum Petrum; nec enim plus ex vi illius videre potest quam actus aptus est repræsentare. Si autem loquamur de visione, quæ Deus immediatè fertur in objecta, non propriè præcindit; non enim cognoscit unum sine alio, quod tamen ad præcisionem propriè sumptam, ut diximus, est necessarium. Quod si detur virtualis quædam determinatio in Deo secundum diversitatem objectorum, tunc fortè etiam in Deo assignari potest aliqua præcisio, etiam immediatè; quod præter alios, docet Arriaga Disp. 5. Logicæ, sect. 4. subsec. ultimâ, de quo plura alibi.

III.
Per quam
speciem vi-
deatur Re-
latio sola.

IV.
Quo pacto
unum A-
tributum
videri possit
sine alio.

V.
Utrum Deus
objectum
præcinda.

DISPUTATIO VIGESIMA.

De Comprehensione Dei.

I.
De Compre-
hensione di-
eum est in
Philosophia.

FUS hic disputant aliqui de naturâ comprehensionis, in quo videlicet consistat; utrum possit intellectus creatus omnia videre quæ formaliter & eminenter sunt in Deo: An, si hoc fieret, esset comprehensio, & id genus alia: quæ tamen, eum latè tractaverim in Philosophia, Disp. 20. de Anima, eò lectorem remitto.

II.
Simo de fide
Deum esse
incompre-
hensibilem.

Controversia inter Theologos est, sitne de fide, Deum esse incomprehensibilem. Affirmat Suarez hic, lib. 2. cap. 5. num. 6. & tertia part. Tom. 1. disp. 26. sect. 2. Molina hic, art. 7. Valentia 1. part. quest. 12. p. 5. Fafolus hic, quest. 12. art. septimo, disp. 1. Granado 1. parte, tract. 5. disp. 13. l. 2. n. 13. Tannerus hic, disp. 2. quest. 6. & alii.

III.

Varia ad hoc probandum afferri solent Scripturæ loca, ut illud Jerem. 32. vers. 19. Magnus consilio, &

incomprehensibilis cogitatu. & ad Rom. cap. 11. v. 33. O altitudo divitiarum Sapientia, & Scientia Dei, quam incomprehensibilia sunt iudicia ejus, & investigabiles viae ejus! & alia huiusmodi: quæ tamen efficaciter non probant, Deum esse incomprehensibilem, cum ad hoc solummodo dicta videantur, ut ostendant, divina consilia planè esse inscrutabilia, eisque decreta, nisi eo revelante, nemini esse posse perspecta.

Magis urget auctoritas Concilii Lateranensis sub Innocentio III. Cap. Firmiter, de Summâ Trinit. ubi sic habetur: Firmiter credimus, quod unus est Verus Deus, Æternus, Immensus, & Incommutabilis, Incomprehensibilis, Omnipotens, & Ineffabilis. Hoc ipsum sæpe testantur sancti Patres, & uno ore Deum Incomprehensibilem esse pronunciant.

Ex Scrip-
tura non præ-
batur effica-
citer Deum
comprehen-
sibilem.

IV.
Locus ex
Concilio La-
teranensi ad
probandum,
Deum esse
incompre-
hensibilem.

Vasquez

V.
Quo pacto
nonnulli ex-
ponant Con-
cilium.

Vasquez prima parte, disp. 52. sect. 2. negat esse de fide, Deum esse incomprehensibilem: ad Concilium autem Lateranense, & Patres ait, solum voluisse, Deum esse incomprehensibilem in hac vita, aut viribus naturæ, parum autem curasse, potuerint Deus comprehendi supernaturaliter, & de potentia absolutâ: sicut ibidem dicitur ineffabilis, & tamen de Deo loqui possunt, & loquuntur Sancti.

VI.
Non satisfacit
hæc responso
circa mentem
Concili.

At sanè quamvis hæc responsio pro sanctis Patribus atque sufficiat, cum ut plurimum disputent contra Anomæos, quorum error, ut supra vidimus, erat, Deum posse naturæ viribus clarè videri, imò & comprehendi: insuper etiam addebant, se de facto Deum tam perfectè nôsse, quam ipse nôset seipsum: in quos hoc nomine acerrimè invehuntur Patres, præcipuè S. Chrysostomus, quinque de incomprehensibili Dei naturâ contra eos Homiliis scriptis.

VII.

Hæc verò Concilio Lateranensi nullo modo applicari possunt; non enim agebat contra Anomæos,

sed fidem, quæque de Deo credenda erant, absolutè tradebat. Alioqui, cum Concilium ibidem dicat, Deum esse incommutabilem, posset quis exponere, esse solum incommutabilem viribus naturæ, sicut hi Auctores exponunt eum hoc tantum modo esse incomprehensibilem; quod vel cogitare nefas est, ut apud omnes est in confessio. Quo sensu autem Deus dicatur ineffabilis, dicitur Disp. sequente.

Concilium
Lateranense
non agebat
contra Anomæos.

VIII.

Temerarium est, imò parum fidei confonum, dicere Deum non esse incomprehensibilem.

Ut ergo aperiam, quid hæc de re sentiam: existimo imprimis, temerarium saltem esse, negare Deum esse incomprehensibilem, ob doctorum scilicet id afferentium auctoritatem. Addo, probabilius videri, esse de fide eum esse incomprehensibilem, tum ob definitionem illam Concilii Lateranensis; tum quia, ut ait Suarez hic, lib. 2. cap. 5. n. 6. constans hæc & conspirans est, longâ jam annorum serie, omnium Theologorum consensio, qui locum illum Concilii hoc modo interpretantur. Accedit, S. Athanasium, & alios Patres, inde Spiritus Sancti Divinitatem ostendere, quod Deum comprehendat.

DISPUTATIO XXI.

De Ineffabilitate, & Nominibus Dei.

SECTIO PRIMA.

An, & quomodo Deus sit Ineffabilis.

I.
Quo pacto
Deus sit
ineffabilis,
etiam de eo
frequentis-
simè loquan-
tur.

RATIO dubitandi est; cum enim de nulla re frequentius, quam de Deo loquamur, variisque eum nominibus appellemus (unde S. Dionysius librum integrum de Divinis nominibus exaravit, Patresque omnes & Theologi plena de Deo volumina scripserunt) hæc, inquam, cum ita sint, quo pacto dici potest Deus ineffabilis? Quare S. Augustinus lib. 1. de Doctr. Christianâ, cap. 6. Non, inquit, ineffabilis est dicendus Deus, quia hoc eum dicitur, aliquid dicitur, & sit nescio que pugna verborum, quoniam si illud est ineffabile, quod dici non potest, non est ineffabile, quod, vel ineffabile dici potest. Quam verborum pugnam silentio potius pacandam esse ait, quam voce.

S. Augustinus.

II.
Deus verò
ac propriè
est ineffabi-
lis.

Nihilominus dicendum, Deum in vero & proprio sensu esse ineffabilem. Probatur primò, dicto illo Concilii Lateranensis quod Disp. præcedente, num. quarto attulimus: ubi expressè habetur, Deum esse ineffabilem. Unde, ut ait S. Augustinus, Facilius dicimus quid non sit Deus, quam quid sit. Et in Psalmum 84. quam difficile sit de Deo loqui, declarans; Quid, inquit, queris, ut ascendat in linguam, quod in cor hominis non ascendit? Quare ab omnibus celebratur dictum illud Platonis, & Trismegisti; Deum intelligere difficile est, loqui autem impossibile.

III.
Auctius
ostenditur
Dei ineffabi-
litatem.

Hinc Gen. 32. v. 29. dicitur, Cur queris nomen meum? & Prov. 30. v. 4. Quod nomen est ejus, & quod nomen filii ejus, si nescis? Huc alludebat factum illud veterum Judæorum, qui, ut refert S. Damascenus, Dei nomen propriis notis exarantes, vocem ita supprimebant, ut genuina ejus pronuntiatio venerit in oblivionem, hominesque in præsentem penitus lateat. Hinc etiam, ut latius ostendi Disp. 12.

Metaph. sect. 2. lege cautum erat apud antiquos, teste Platone, nequis inquireret quid Deus esset, sed illius excellentias, ob summam earum sublimitatem, admirandas potius dicebant, & sacro quodam silentio obtegendas, quam ut quisquam illud declarare niteretur, cui nulla par inveniri oratio posset.

Quid circa
sermones
de Deo ab
antiquis
olim fuerit
sanctum.

Præcipua verò hoc loco difficultas est, utrum imponi nomen aliquod, seu vox externa ad placitum significativa possit, quæ Deum quidditative significet, seu, quod eodem recidit, quæ in audiente quidditative Dei cognitionem excitet: significationis enim verborum mensura quoad majorem vel minorem claritatem, non à loquente, sed ab audiente defundendam esse ostendi Disp. 42. Logicæ, sect. 6. & septimâ.

IV.

Præcipua
hæc in re
difficultas.

Dux hæc in re, oppositæ sunt sententiæ. Prima est, posse tum à beatis, tum à viatoribus imponi nomen quod Deum quidditative significet. Ita Scotus in 1. d. 22. q. unicâ, Gabriel ibidem, a. 2. concl. 3. Vasquez 1. p. Disp. 57. Molina hic, q. 13. a. 1. Disp. 2. Quam etiam sententiam ex parte tenet Halensis 1. p. q. 48. memb. 1. Durandus in 1. d. 22. q. 1. Valentia hic, Granada 1. p. tract. 5. d. 1. sect. 2. & alii, dicentes, posse à beatis, non tamen à viatoribus, hujusmodi nomen imponi.

V.

Prima sen-
tentia ait,
posse imponi
nomen quod
quidditative si-
gnificans
Deum.

Secunda sententia è contrario affirmat, nullum hujusmodi nomen, neque à viatoribus, nec à beatis, imponi posse. Ita Suarez hic, lib. 2. de Attrib. cap. 31. num. 10. 15. & 18. Zumel, Bannez, & alii.

VI.

Secunda
sententia
negat.

Prima Conclusio: non viatores tantum, sed neque beati, imò nec Deus ipse imponere sibi nomen potest, quod eum viatoribus quidditative significet. Ratio est clara: cum enim, ut Disp. illâ 42. Logicæ citatâ ostendi, significare, sit rei alicujus notitiam in audientis mente generare, excitando scilicet species per quas rei illius conceptus & cognitio formetur, manifestum est, nullum nomen posse Deum viatoribus clarè & quidditative significare,

VII.

Nullum no-
men potest
Deum quod
quidditative si-
gnificare via-
toribus.